

Válasz Szalai Kálmánnak

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 7. szám, 2019. február 15.

Majd' 110 éve jelent meg a *Nyugat* hasábjain Karinthy Frigyes levele¹, melyben leírja, hogy az ügyészség szerint Szanin-kritikája miatt istenkáromlást követett el. Miközben éppen az Arcübasev regényében felfedezett vallásellenes tendenciát gúnyolta ki. Hasonló logikát vélek felfedezni Szalai Kálmán *Gyűlölet és harcot ünneplünk* (ÉS, 2019/3., jan. 18.) című írásomra adott válaszában (*Ragaszkodunk a tényekhez*, ÉS, 2019/5., febr. 1.). Ugyanis politikai motivációt tulajdonít írásomnak, „ellenzéki politizálást”, miközben én épp az alapítvány egyoldalú politikai fókuszát kritizáltam.

Szalai Kálmán – mint írása címéből kitűnik – ragaszkodik a tényekhez, azonban értelmezésében a tények csakis konstrukciók lehetnek, és nem összefüggések fennállásai. Válaszában állítja, hogy cikkemben látszatot keltek, mikor azt írom: „*a túlzott EMIH-es befolyás, minden más vélemény ignorálása és az átláthatatlan működés miatt Heisler 2014-ben távozott az alapítvány kuratóriumából*”. Várnám, hogy Szalai világossá tegye a tényeket, miért hagyta el az alapítványt Heisler András, továbbá annak indoklását, hogy állításaim milyen látszatot keltenek. Ám válaszában erről szó sem esik, holott maga Heisler András 2014. május 28-án keltezett levelében olvashatjuk az alábbiakat: „Legutóbbi kuratóriumi ülésünkön javaslataimat nyitottan fogadtátok, határidőt állapítottunk meg a közös gondolkodásra. A határidő letelt. A TEV változatlanul az EMIH, azon belül is egy szűk kör irányításával, nem átláthatóan működik. Sem kurátorként, sem társelnökként az Alapítvány fontos döntéseiről nem kapok előzetes információt”.²

A hivatkozott források nem látszatot keltenek, hanem hozzájárulnak a megértéshez. Az alapítvány kuratóriumának folyamatos létszámcsökkenését mint szimptomát azért tártam az olvasó elé, hogy kidomborítsam a felekezeti provincializmus tényrerését. Cikkemben nem kívántam eltagadni a TEV eddigi üdvös tevékenységét, s köszönöm a TEV titkárnak, hogy az megosztotta munkásságuk nagyobb mérföldköveit. Azonban fájlalom, hogy felvetésem Szalai süket füleire talált, s tovább hangsúlyozta, hogy egy zsidó civil szervezetnek kell az antiszemitizmus ellen fellépnie. Határozottan úgy gondolom – mint a Sorsok Háza ügyében is –, hogy a szakmaiság, a motiváció és az objektivitásra való törekvés nem köthető felekezethez. Valóban csak egy zsidó civil szervezet feladata lenne fellépni az antiszemitizmus ellen? Eme logika alapján a nők jogainak védelmében a nők, a romák szegregációja ellen a romák stb. léphetnének csak fel. Éles határvonalak képzése társadalmi csoportok között a szakmaiság ignorálását és a szolidaritás teljes hiányát jelenti. Tőlem ez a gondolkodás távol áll.

Szalai Kálmán rosszállóan állapítja meg, miszerint írásomban szerepel, hogy a TEV „állami támogatásban” részesül. Készségesen ajánlom figyelmébe a hivatkozás szabályait. Ha szó szerint kíván idézni, kérem, az eredeti szöveget citálja elő. Ugyanis én arra mutattam rá, hogy a Sorsok Háza ügye után „*szinte napra pontosan két hónap elteltével arról értesülhettünk, miszerint az EMIH-hez köthető Tett és Védelem Alapítvány (TEV) kormányzati támogatásban részesül*”. Vagyis nem államiban, ahogy ezt Szalai átköltésében olvashatjuk. S honnan is értesülhettünk erről? Például egy a TEV és az EMIH honlapján megjelent, szóról szóra egyező cikk alcímében: „A TEV 28 országra terjeszti ki tevékenységét a magyar kormány támogatásával”.³ Az pedig külön rejtély, hogy Szalai miért kezd el múlt időben beszélni, és miért bizonygatja, hogy az alapítvány 2014 és 2016 között milyen viszonyban állt a Miniszterelnökséggel, hiszen a múlt idő jele, még az általa rosszul idézett szövegrészben sem fedezhető fel.

A TEV titkára úgy érti szövegemet, jöllehet maga is bizonytalan ebben, mintha felrónám az alapítványnak, „*hogy kutatási eredményeire alapozva azt az állítást tette: számos tévhit terjed a magyarországi antiszemitizmussal kapcsolatban*”, s a tévhitek létét igazolandó az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének

(FRA) kutatására⁴ hivatkozik. Ezzel az állításával több probléma is van. Én az alábbiakra koncentráltam: Szalai Kálmán úgy tesz összehasonlító kijelentést,⁵ hogy a TEV által megrendelt kutatásokra hivatkozik, amelyek csak a magyar lakosság körében mérik az antiszemita attitűdöt. Ezzel szemben a CNN összehasonlító kutatása, amely hét országra terjed ki, azt jegyzi, hogy a megkérdezett országok közül a magyar társadalomban a legnagyobb azoknak az aránya, akik nyíltan vállalják zsidóellenességüket. Tehát Szalai állítása üres marad, minthogy nincs viszonyítási alapja. Ugyanakkor értelmezhetetlen számomra a titkár viszonzválaszában szembetűnő szakmai bizonytalanság. Gondolni sem merek arra, hogy akadjon valaki, aki a zsidó lakosság érteit az antiszemitizmus mértékéről tévhiteknek nevezze, s összeméricskélje az ösztársadalom antiszemita attitűdjeivel, azt a látszatot keltve, hogy az attitűdkutatások képviselik a tényeket, a zsidó lakosság szubjektív érteite pedig a képzeteket. Ezért döbentett meg a viszonzválaszban egymás után állított adatok halmaza: a FRA percepciókutatása, a TEV által megrendelt kutatások s zárásként az értekezés a cselekvési magatartásról. Összefüggéstelen mondatok egymásutánja.

Írásomban kettősséget érzekeltem az alapítvány által megrendelt kutatások interpretációja és kommunikációja között. Szalai válaszában hosszasan idézi a kutatási jelentést, és állítja, hogy abból adatokat hallgatok el. Engedje meg nekem a TEV titkára, hogy az általa némi gúnnyal „intellektuális erőfeszítésnek” titulált munkám során a számomra fontos számokat és részleteket emeljem ki a forrásszövegekből, melyekből következtetéseket vonhatok le. A tények, az adatok csak interpretáció révén kaphatnak jelentést, s én nem megmásítottam vagy elhallgattam, hanem értelmeztem azokat. Ezen folyamat során felhasználtam a TEV kutatási jelentését,⁶ valamint Szalai Kálmán *168 Órána* adott *Ki a Soros?* című videointerjúját.⁷ Az ezekben található hangsúlykülönbségre igyekeztem rámutatni.

A TEV titkára azzal törekszik szemléltetni felületességemet, hogy állítása szerint cikkemben a Tett és Védelem Liga jövőbeni munkáját a monitoringra korlátozom. Nem kívántam szürkévé satírozni a Liga tevékenységének színes palettáját, mint ahogy ki is emeltem: „*a szervezet [...] a zsidóellenesség kutatása és elemzése révén, valamint a jogvédelem és az oktatás területén*” harcolhat az antiszemitizmus ellen. Nem állítottam, hogy csak monitoringgal fog foglalkozni a szervezet, azonban a nyilatkozatokban különös hallgatás övezi az attitűdkutatások módszertanát. Példaként itt állhat a Szalai Kálmán által is fontosnak vélt *Azt támadják, aki cselekszik*⁸ című cikk. Köves Slomó, amikor a szervezet jövőbeni tevékenységéről kérdezik, az uniós országok teljes médiájának ellenőrzéséről beszél, a hálón fennakadt gyanús jelenségek figyeléséről, továbbá egy zöld vonal létrehozásáról, jogsegélyszolgálat felállításáról és oktatási programok kidolgozásáról. Az attitűdkutatásokról hallgat. Persze a Szalai által kiragadott cikk mellett hosszan lehetne még szemlélni további nyilatkozatokat is.

Nos, miután Szalai Kálmán inkriminált, mintha elhallgatnék bizonyos részleteket, ő utólag – úgy látszik – kedvére farigcsálhatja nyilatkozatait. A *Figyelő* elhíresült címlapján (2018/48.) bankóeső mögött látható a Mazsihisz elnöke. Az újság megjelenésének napján többen, köztük Yossi Amrani izraeli nagykövet is aggodalmát fejezte ki a kép miatt, ellenben a TEV hallgatott. Számos felületen megszólalhatott volna, hogy elhatárolódjon a címlap antiszemita üzenetétől vagy az antiszemitizmus vádjától. Nem hallhattunk állásfoglalást majd’ két hétig, december 11-ig, amikor Szalai Kálmán a *Magyar Narancs* újságírójának telefonos megkeresésére adott választ: „Az említett lapszámmal kapcsolatban nem szólaltunk meg, mert szerintünk sem tartalmában, sem megjelenésében nem sugalmaz mögöttes antiszemita szándékot. Igaz, hogy a negatív kampány és a megjelenítés nem a mi ízlésünket tükrözi, de nem tartjuk antiszemita motivációval közzétett tartalomnak.”⁹ Az már csak a sors fintora, hogy kéziratomat ugyanezen a napon juttattam el az *ÉS* szerkesztőségébe, így a cikkem írásakor még nem olvashattam Szalai szavait. A TEV némi késéssel ugyan – mintha csak egy felsőbb állásfoglalásra várt volna – végül is megszólalt az ügyben, ámde nem felszólt. Hogy akadémikusodás-e a fenti distinkció, azt már az értő olvasó ítéletére bízom.

2 Heisler András 2014. május 28-án keltezett levele:

<https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/heisler-andras-atlathatatlannak-tartja-a-tev-mukodeset-lemondott-tarselnoki-posztjarol>

3 Magyar vezetéssel veszi fel a harcot az antiszemitizmus ellen az EU:

<https://tev.hu/magyar-vezetessel-veszi-fel-a-harcot-az-antiszemitizmus-ellen-az-eu/> ,
<http://zsido.com/magyar-vezetessel-veszi-fel-harcot-az-antiszemitizmus-ellen-az-eu2/>

4 Experiences and perceptions of antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU:

<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>

5 „Az antiszemitizmus elleni harc nem korlátozódhat egyetlen országra”:

<https://tev.hu/az-antiszemitizmus-elleni-harc-nem-korlatozodhat-egyetlen-orszagra/>

6 Antiszemita előítéletesség a mai magyar társadalomban (kutatási jelentés) 2018:

https://tev.hu/wp-content/uploads/TEV_Antiszemitizmus-Median_72dpi-2.pdf

7 Kövényesi Gábor: *Ki lesz a Soros? – A magyarok bő harmadára jellemző valamilyen fokú antiszemitizmus:*

<https://168ora.hu/itthon/ki-lesz-a-soros-a-magyarok-bo-harmadara-jellemzo-valamilyen-foku-antiszemitizmus-150395>

8 Cseri Péter: *Azt támadják, aki cselekszik – Köves Slomó: A bírások ösztönzően hatnak rám:*

<https://168ora.hu/itthon/azt-tamadjak-aki-cselekszik-koves-slomo-a-biralatok-osztonzoen-hatnak-ram-159883>

9 Keller-Alánt Ákos: *Köves Slomóék szerint nem antiszemita a Figyelő címlapja:*

<https://magyarnarancs.hu/belpol/koves-slomoek-szerint-nem-antiszemita-a-figyelo-cimlapja-115693>